

Sateenkaariperheet ry

1. Johdanto	2
2. Yhteiskunnallinen vaikuttamistyö	2
Poliittiset tavoitteet 2010–2015 -asiakirja	3
Lainsäädäntötyö ja ihmisoikeudet.....	3
Edunvalvonta ja palveluiden kehittäminen.....	4
Julkinen keskustelu.....	5
Tiedotteet	5
Edustukset	5
3. Yhteistyöverkostot.....	6
4. Kansainvälinen toiminta	7
5. Kehittämisen- ja julkaisutoiminta.....	7
6. Koulutustoiminta	8
7. Neuvontatoiminta	9
8. Vertais- ja tukitoiminta	10
Jäsenet ja muut perheet.....	10
Paikalliset perhetapaamiset ja tapahtumat	10
Leiritoiminta	12
Muut tapahtumat.....	13
Perhenetti.....	13
Sateenkaariperheiden perhevalmennus	13
9. Viestintä.....	14
10. Talous.....	14
11. Hallinto	15

1. Johdanto

Sateenkaariperheet ry on lastensuojelu- ja perhejärjestö, joka tekee

- Ihmisoikeustyötä
- Perhepolitiikan kehittämistyötä
- Lapsi-, perhe- ja nuorisotyötä
- Sosiaali-, terveys- ja koulutuspalveluiden kehittämistyötä
- Moninaisuuskasvatustyötä

Sateenkaariperheet ry kuuluu jäsenenä Lastensuojelun Keskusliittoon, Setaan ja Ilga-Europeen (International lesbian, gay, bisexual, transgender and intersex association)

Sateenkaariperheet ry:n toimintavuosi 2011 oli yhdistyksen neljästoista. Yhdistyksen toimintaa järjestettiin eri puolilla Suomea. Yhdistyksen tarkoituksena on sääntöjensä mukaan toimia Suomen sateenkaariperheiden lasten ja vanhempien ja perhettä suunnittelevien sekä vanhemmuudesta, huoltajuudesta ja kasvattajuudesta kiinnostuneiden ihmisten kontaktifoorumina, tukiryhmänä, oikeuksien puolustajana, tiedonvälittäjänä ja edunvalvojana.

Vuoden 2011 aikana yhdistyksen toiminta laajentui edelleen. Vertaistoimintaa järjestettiin useammalla paikkakunnalla. Tiedottamista laajennettiin. Kansainvälistä yhteistyötä tehtiin huomattavan aktiivisesti. Kotimaisessa vaikuttamistyössä käynnistyi uusia hedelmällisiä kumppanuuksia. Vuoden päätteeksi Sateenkaariperheet ry:n saavutti yhden pitkäaikaisista tavoitteistaan. RAY myönsi yhdistykselle työllistämisen vuonna 2012 mahdollistavan kohdennetun avustuksen.

2. Yhteiskunnallinen vaikuttamistyö

Vuosi 2011 oli pettymys seksuaali- ja sukupuolivähemmistöpolitiikan saralla. Eduskuntavaalien myötä vihapuhe ja syrjintäkysymykset nousivat kuitenkin aivan uudella tavalla esille. Eduskuntaan valittiin keväällä 2011 aiempaa enemmän kansanedustajia, jotka vastustavat syrjinnän vähentämistä lainsäädännöstä. Toisaalta hallituksen muodostivat yhdenvertaisuuteen myönteisimmin suhtautuvat puolueet. Pieni Kristillisdemokraattinen puolue kuitenkin esti monien yhdenvertaisuuskirjausten tekemisen hallitusohjelmaan. Kauan odotettu yleinen avioliittolaki jäi lopulta säätämättä vuonna 2011. Lisäksi joulukuussa eduskunta säätöi adoptiolain, joka oli selvästi Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen päätösten vastainen.

Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöpolitiikkaohjelmaa ei ryhdytty vieläkään toteuttamaan keskitetysti. Perhevapaiden uudistusta pohtinut työryhmä epäonnistui alkuvuodesta minkäänlaisen esityksen tekemisessä eikä se raportissaan ollut osannut ottaa sateenkaariperheiden tilanteita juuri lainkaan huomioon, vaikka raportti itse oli asiasta toista mieltä. Sateenkaariperheiden laillinen asema ei vuoden 2011 aikana parantunut juurikaan, adoptiolain muutamia yksityiskohtia lukuun ottamatta. Julkista keskustelua sateenkaariperheiden asemasta sen sijaan käytiin aktiivisesti läpi vuoden.

Poliittiset tavoitteet 2010–2015 -asiakirja

Sateenkaariperheet ry:n vuosikokous vahvisti 13.2.2010 yhdistyksen poliittiset tavoitteet vuosille 2010–2015. Tavoiteohjelma on yhdistyksen ensimmäinen ja suuren työn tulos. Tavoiteohjelmaa tiedotettiin laajasti ennen kesän puoluekokouksia, joissa puolueet valmistelivat vaaliohjelmiaan. Tavoiteohjelman ensisijainen päämäärä on vaikuttaa vuoden 2011 hallitusohjelmaan. Tavoitteet tiivistyvät kymmeneksi kohdaksi, joiden tarkempi kuvaus löytyy tavoiteohjelma-asiakirjasta.

- Perhevapaat ja -etuudet tasapuolisiksi
- Yhdenvertainen avioliitto
- Samaa sukupuolta olevien avoparien lapsiperheet otettava huomioon lainsäädäntöä kehitettäessä
- Tapaamisoikeus voitava harkita kaikissa tilanteissa
- Useamman vanhemman juridinen vanhemmuus mahdollistettava
- Äitiysolettama luovutettuja sukusoluja hedelmöityshoidoissa käyttäneillä naispareilla
- Trans-ihmisten lapsiperhe-elämän haasteita purettava
- Uuden adoptiolain katsottava tulevaisuuteen
- Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöpolitiikka sekä vähemmistövaltuutettu
- Kaikkien perheiden Eurooppa

Lainsäädäntötyö ja ihmisoikeudet

Vuoden 2011 merkittävimmät käynnissä olevat lainsäädäntöhankkeet olivat adoptiolainsäädännön, perhevapaiden ja isyyslain kokonaisuudistushankkeet sekä yleinen avioliittolaki. Merkittävin hyväksytty lakiuudistus oli joulukuussa hyväksytty adoptiolaki.

Yhdistys lausui alkuvuodesta perusteellisesti adoptiolain uudistusta pohtineen työryhmän mietinnöstä. Mietintö sisälsi monia hyviä ehdotuksia, mutta myös vakavia puutteita. Suurin ongelma oli, että se ehdotti yhteisen adoption kieltämistä rekisteröidyiltä ja avopareilta. Hallitus otti omassa esityksessään huomioon vain yhden yhdistyksen perustelemista muutosesityksistä ja muokkasi hieman perusteluosion sanamuotoja. Lakivaliokunta käsitteli hallituksen esitystä syksyllä ja pyysi yhdistyksen kuultavaksi asiassa. Perustuslakivaliokunta otti omassa lausunnossaan hyvin epämääräisen kannan miksi sen mielestä rekisteröityjen ja avoparien asettaminen eriarvoiseen asemaan oli sen mielestä perusteltua. Yhdistyksen lausunnon mukaan perustuslakivaliokunnan tulkinta oli väärä ja koko laki on Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen päätöksen (Emonet vs Sveitsi 2007) vastainen. Tästä huolimatta eduskunta hyväksyi lain joulukuussa.

Perhevapaauudistus koki alkuvuodesta nolon lopun kun puolitoista vuotta toiminut laaja työryhmä jätti mietintönsä, jossa se ei kyennyt esittämään mitään muutoksia. Mietintö jätti huomioimatta käytännössä kaikki sateenkaariperheiden perhevapaiden uudistamistarpeet. Vaalien jälkeen on päädytty siihen, että uutta työryhmää ei nimetä. Sen sijaan vuoden 2011 työmarkkinaratkaisun yhteydessä sovittiin yleisesti tietyistä lisäyksistä perhevapaajärjestelmään. Nämä uudistukset valmistellaan ilmeisesti virkamiesvoimin eikä lainvalmisteluun ole juurikaan mahdollisuuksia vaikuttaa. Todennäköisesti vuoden 2012 aikana tuodaan eduskuntaan esitys, joka ylenkatsoo suurimman osan monimuotoisten perheiden tarpeista.

Monimuotoiset perheet –verkosto järjesti marraskuussa eduskunnassa seminaarin perhevapaista moninaisissa perheissä. Sen lisäksi verkosto oli monin tavoin vaikuttamassa siihen, että perheiden moninaisuus huomioitaisiin perhevapaissa. Verkoston mielestä tärkeämpää kuin nykyisten etuuskien laajentaminen on ensin ulottaa ne kaikille perheille, perhemuodosta riippumatta.

Oikeusministeri Tuija Brax aloitti alkuvuodesta pienimuotoisen keskustelun sijaissynnytyksestä kun hän pyysi Eteneltä lausuntoa sijaissynnytyksen mahdollistamisen edellytyksistä. Tässä yhteydessä Helsingin Sanomat haastatteli yhdistyksen puheenjohtajaa. Yhdistys myös peräänkuulutti asiallista sijaissynnytyksen sääntelyä mielipidekirjoituksessa. Kesällä, oikeusministerin jo vaihduttua, Etene antoi oman lausuntonsa, jossa se esitti, että joissain hyvin rajatuissa tilanteissa sijaissynnytystä voisi harkita. Yhdistyksen kannanoton mukaan Etenen kanta ei ratkaise lainkaan sijaissynnytykseen liittyviä eettisiä ongelmia. Julkinen keskustelu ei hyvästä alusta huolimatta käynnistynyt myöskään vuonna 2011. Uusi oikeusministeri ei ole tullut asiassa vielä ulos millään tavoin.

Isyyslain kokonaisuudistuksesta on sovittu hallitusohjelmassa ja oikeusministeriä teettikin kesän aikana arviomuistion uudistustarpeista. Yhdistys lausui muistiosta pyydettyä. Kannatettavin ehdotus muistiossa oli isyyslain säätäminen vanhemmuuslain suuntaan. Tällöin samalla lailla olisi mahdollista vahvistaa myös naisen juridinen vanhemmuus silloin kun se ei juonnu lapsen synnyttämisestä. Yhdistys on esittänyt hyvin perustellun vaatimuksen, että se on otettava mukaan uudistusta pohtivaan työryhmään.

Lausunnot:

- Adoptiolaista (pyydetty lausunto työryhmän mietinnöstä)
- Sijaissynnytyksestä ja Etenen sijaissynnytykannanotosta (Helsingin Sanomien haastattelu, mielipidekirjoitus ja tiedote)
- Isyyslaista (pyydetty lausunto arviomuistiosta)
- Euroopan Neuvoston lapsistrategiasta
- Adoptiolaista (pyydetty lausunto lakivaliokunnalle)
- YK:n ihmisoikeuksien sopimuksen toteutumisesta Suomessa (UPR-prosessi)
- Perustuslakivaliokunnan adoptiolausunnosta (Helsingin Sanomat)

Edunvalvonta ja palveluiden kehittäminen

Vuoden 2011 aikana Kelan hedelmöityshoitojen korvauksia koskevista päätöksistä tuli edellistä vuotta vähemmän valituksia yhdistyksen tietoon. Ilmeisesti asiassa vuosia tehty painostustyö ja median vuonna 2010 asiaan kiinnittäminen huomio alkoivat purra. Vuoden 2011 lopulla sai kutsun Kelan asiakasradin asiantuntijajäseneksi.

Myös perheen sisäisen adoption adoptioneuvontaprosesseista ja päätöksistä tuli aiempaa vuotta huomattavasti vähemmän valituksia. Joissain tilanteissa selviä epäkohtia edelleen ilmeni. Erityisesti palautetta tulee pienten kuntien ja Pelastakaa lapsen ry:n toiminnasta. Loppuvuodesta hyväksytty adoptiolaki parantaa adoptiohakijan oikeusturvaa huomattavasti. Jää seurattavaksi miten uudistukset toteutuvat käytännössä. Hedelmöityshoidoilla lapsen saaneiden naisparien kohdalla luovutaan kahdeksan viikon harkinta-ajasta. Yhdistys pyrkii vaikuttamaan siihen, että adoptioneuvonnan toteuttajat ja tuomioistuimet käsittelevät nämä tapaukset kiireisellä aikataululla, että lakiuudistuksesta saadaan täysi hyöty irti syntyvien lasten lainturvattoman jakson lyhentymisenä mahdollisimman lyhyeksi.

Miesparien perhevapaat eivät ole edelleenkaan kunnossa eikä perhevapaajärjestelmän vesitetyn kokonaisuudistuksen myötä ilmeisesti ole tiedossa parannusta asiaan. Ajoittain syntyy tilanteita, joissa miesparin kummallakaan osapuolella ei ole oikeutta minkäänlaisiin perhevapaisiin, edes niissä tilanteissa, joissa lapsi asuu tosiasiallisesti isiensä luona. Miesparien tapauksissa Kela tekee virkailijakohtaisesti erilaisia ratkaisuja eivätkä ratkaisut yleensä ole perhe-elämää tukevia.

Julkinen keskustelu

Vuoden 2011 aikana käytiin kaksia vaaleja, eduskuntavaaleja ja lähestyviä presidentin vaaleja. Molemmat vaalit nostivat myös sateenkaariperheiden oikeuksia esille. Suuri keskustelu nousi siitä kun Kristillisdemokraattien vastustuksesta hallitusohjelmaan ei kirjattu yleistä avioliittolakia. Muiden puolueiden sopimuksesta riippumatta laki ei edennyt kansanedustajien lakialoitteena. Ennen eduskuntavaaleja yhdistys osallistui Vihreiden Naimalakko-kampanjaan, jolla pyrittiin edistämään yhdenvertaista avioliittolakia. Yhdistys yritti pitää myös adoptiolain perustuslainvastaisuutta julkisessa keskustelussa ja onnistuikin siinä loppuvuodesta. Keväällä ja kesällä sijaissynnytyskeskustelu oli oraalla, mutta ei edelleenkaan ottanut tulta alleen. Presidentinvaaleissa yhden ehdokkaan homoseksuaalisuus nosti sateenkaariperheitä koskevia teemoja esille julkisessa keskustelussa. Perhevapaatyöryhmän maaliskuisen epäonnistumisen jälkeen ei julkista keskustelua perhevapaista ollut käytännössä lainkaan.

Tiedotteet

- 10.2.: Helsingin käräjäoikeus kieltäytyi käsittelemästä kahden suomalaisen lapsen perheensisäistä adoptiota naisparin perheessä
- 10.3.: Nolo mahalasku perhevapaatyöryhmältä - Sateenkaariperheiden lapset monien muiden lasten kanssa pesuveiden mukana
- 27.5.: Sateenkaariperheet saatava hallitusohjelmaan
- 30.11.: Lakivaliokunta esittää eduskunnalle Euroopan ihmisoikeussopimuksen vastaista adoptiolakia

Edustukset

- Puheenjohtaja Juha Jämsä toimi Setan hallituksen varajäsenenä
- Puheenjohtaja toimi Setan Kv-työryhmän jäsenenä
- Puheenjohtaja toimi yhdistyksen edustajana Monimuotoiset perheet -verkoston järjestöjen toiminnanjohtajien tapaamisissa
- Puheenjohtaja toimi yhdistyksen edustajana Perhejärjestöjen yhteistyöfoorumissa
- Puheenjohtaja ja hallituksen jäsen Joanna Marjanen toimivat yhdistyksen edustajina NELFA-verkostossa
- Hallituksen jäsen Sini Huttunen ja hallituksen varajäsen Kaisa Niitynen toimivat yhdistyksen edustajina Ilga-Europen vuosikokouksessa Torinossa.
- Puheenjohtaja ja hallituksen jäsen Kaisa Niitynen toimivat yhdistyksen edustajina Perhenetti-hankkeen koordinaatioryhmässä
- Puheenjohtaja toimi yhdistyksen edustajana IFED-verkostossa

- Hallituksen varajäsen Kaisa Niittynen toimi Parisuhdepäivien neuvottelukunnassa
- Hallituksen jäsen Sini Huttunen toimi Lastensuojelun Keskusliiton Lapsen oikeuksien neuvottelukunnassa
- Turun tapaamsvastaava edusti Sateenkaariperheitä Turun seudun Setan yhteistyötahojen aktiiviringissä

3. Yhteistyöverkostot

Merkittävin kotimainen yhteistyöverkosto vuoden 2011 aikana oli Monimuotoiset perheet –verkosto, johon kuuluvat Adoptioperheet ry, Käpy – Lapsikuolemaperheet ry, Lapsettomien yhdistys Simpukka ry, Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry, Perhehoitoliitto ry, Sateenkaariperheet ry, Suomen Monikkoperheet ry, Suomen Nuoret Lesket ry, Suomen Uusperheellisten Liitto ry ja Yhden Vanhemman Perheiden Liitto ry.

Verkosto kokoontui toimintavuoden aikana kaksi kertaa koko päivän tilaisuuteen. 30.11. verkosto järjesti eduskunnassa seminaarin perhevapaista. Verkoston isyyslakitavoitteet kerättiin yhteen. Vaalien alla ja jälkeen järjestettiin eduskunnassa yhteinen postikorttikampanja, jolla kerrottiin uusille ja vanhoille kansanedustajille verkoston järjestöjen tavoitteista. Syksyllä toteutettiin koko verkoston kaikkien järjestöjen kaikille vapaaehtoisille yhteinen kysely. Kyselyn tuloksilla pyrittiin parantamaan vapaaehtoistyön edellytyksiä verkostossa ja valmistelemaan tulevaa, yhteistä vapaaehtoistyön kehittämishanketta. Adoptioperheet ry:n ja Familia Clubin kanssa valmisteltiin yhteisten toimitilojen hankkimista ja saatiin Ray:ltä investointiavustus toimitilahankkeelle. Tilat hankitaan alkuvuodesta 2012.

Väestöliiton kanssa yhteistyössä käynnistettiin Perhenetti -hanke, jolle myönnettiin RAY:n avustus joulukuussa 2010. Hankkeessa kehitellään perheille tukipalveluita nettiin. Palvelusta on mahdollista saada asiantuntija-apua ja ohjattua vertaisapua myös monimuotoisille perheille. Hankkeesta erillinen luku myöhemmin.

Lastensuojelun Keskusliiton EroNeuvo -hankkeen kanssa on tehty toimintavuoden aikana yhteistyötä toimitettaessa materiaalia eroaville tai eron uhan alla eläville sateenkaariperheille. Kehitystyölle saatiin Seta-säätiön apuraha keväällä 2010. Lastensuojelun Keskusliiton kanssa käytiin kehityskeskustelu joulukuussa 2010 ja suunniteltiin vuoden 2011 koulutusyhteistyötä.

Seta ry:n kanssa tehdään yhteistyötä ennen kaikkea yhteiskunnallisessa vaikuttamistyössä ja tiedottamisessa. Vuoden aikana osallistuttiin Setan yleisiin kokouksiin ja jäsenjärjestöille suunnattuihin tapahtumiin ja koulutuksiin. Yhdistyksen puheenjohtaja on Setan hallituksen varajäsen.

Helsingin kaupungin adoptioyksikön kanssa tehtiin yhteistyötä perheen sisäisen adoption käytäntöjen kehittämiseksi.

Kansainvälisen toiminnan kotimaisina kumppaneina toimivat Ulkoasiainministeriön ihmisoikeusyksikkö, Seta ja Amnesty. Ihmisoikeusyksikkö rahoitti osaltaan yhdistyksen kansainvälistä toimintaa.

4. Kansainvälinen toiminta

Vuoden 2011 aikana yhdistys toimi aktiivisesti Euroopan sateenkaariperheyhdistysten verkostossa NELFassa (Network of European LGBT Families Associations). Yhdistys oli käynnistämässä verkostoa vuonna 2009. Vuonna 2011 verkosto valmisteli säännöt, jotta verkosto voidaan perustaa maaliskuussa 2012 itsenäisenä yhdistyksenä, jonka kotipaikkana on Bryssel. Perustettavan järjestön on tarkoituksena toimia kaikkien eurooppalaisten sateenkaariperhejärjestöjen kattojärjestönä. Läheistä yhteistyötä tehdään eurooppalaisten perhekattojärjestöjen, Ilga-Europen ja Trasngender-Europen kanssa. Yhdistyksen puheenjohtaja on ehdolla Nelfan varapuheenjohtajaksi. Vuonna 2011 aloitettiin myös valmistelemaan rahoitushakemusta verkoston tapaamisten mahdollistamiseksi.

Vuoden 2011 lokakuussa Nelfa järjesti viikon mittaisen Grundtvik workshopin Lissabonissa, jossa työskenneltiin yhteisten sateenkaariperheteemojen äärellä ja järjestettiin korkean tason seminaari Lissabonin yliopistolla. Heinäkuussa yhdistyksen puheenjohtaja osallistui Nelfan edustajana yhdysvaltalaisen sisarjärjestön tapahtumaan Floridassa.

Nelfa ja sen yhdysvaltalaiset, kanadalaiset ja brasialaiset sisarjärjestöt muodostivat vuoden 2011 aikana kansainvälisen verkoston, joka ryhtyi valmistelemaan Kansainvälistä sateenkaariperhepäivää, joka järjestetään ensimmäisen kerran 6.5.2012. Yhdistyksen puheenjohtaja toimii päivän koordinaatioryhmässä. Yhdistys järjestää toimintaa kaikilla tapaamispaikkakunnilla kyseisenä päivänä.

Lokakuussa yhdistyksen edustajat osallistuivat Ilga-Europen vuosikokoukseen Torinossa.

5. Kehittämis- ja julkaisutoiminta

Lastensuojelun Keskusliiton EroNeuvo -hankkeen kanssa on tehty toimintavuoden aikana yhteistyötä toimitettaessa ero-opasta eroaville tai eron uhan alla eläville sateenkaariperheille. Kehitystyölle saatiin Seta-säätiön apuraha keväällä 2010. Opas julkaistiin perinteisenä paperisena kirjasena vuoden 2011 lopulla.

Vuoden 2011 aikana kerättiin käsikirjoituksia sateenkaariperheitä käsittelevistä lasten kuvakirjoista ja perustettiin toimituskunta, jonka tehtäväksi annettiin julkaista kaksi lasten kuvakirjaa vuoden 2012 aikana.

Väestöliiton Perhenetti-hankkeen yhteistyökumppanina suunniteltiin vauvaperheiden neuvontapalvelua nettiin ja aloitettiin ensimmäiset nettivertaisohjaajan koulutukset. Perhenetistä enemmän omassa luvussaan.

Toimintavuoden aikana suunniteltiin Sateenkaariperheiden perhevalmennuksen sisältöä, tehtiin sisällön kehittämistä varten kyselyjä jäsenille ja järjestettiin infotilaisuus. Ensimmäinen perhevalmennuskurssi järjestetään helmikuussa 2012 alkaen.

Toimintavuoden aikana painatettiin 10 000 kappaleen painos yhdistyksen yleisesitettä.

6. Koulutustoiminta

Koulutustoiminnassa pyrittiin kehittämään sateenkaariperheiden hyvinvointiin liittyvää asiantuntijuutta niin yhdistyksessä kuin ammattilaisten ja koko yhteiskunnan keskuudessa. Asiantuntijuutta pidettiin yllä ja kehitettiin verkostoituvalla työotteella, perhetutkimuksen ja -politiikan seuraamisella, jäsenkyselyillä, keräämällä tietoja paikallistapaamisista ja leiritöiminnasta, kirjaamalla yhteydenottopyyntöjen aiheet, ohjaamalla opinnäytetöitä ja järjestämällä seminaareja ja muita tapahtumia. Marraskuussa puheenjohtaja osallistui Ilga-Europen järjestämään strategisen litigoinnin kurssille Strasbourgissa.

Vuoden 2011 aikana yhdistys vieraili lukuisissa muiden järjestämässä koulutustilaisuuksissa puhumassa perheiden moninaisuuden kohtaamisesta ja sateenkaariperheiden tarpeista. Kouluttamisesta vastasivat puheenjohtaja, hallituksen jäsenet ja sateenkaariperhekouluttajaryhmä. Vuoden aikana osallistuttiin kouluttajana ainakin seuraaviin koulutustilaisuuksiin (lista ei ole tyhjentävä).

Pvm	Koulutuksen nimi	Paikka	Tapahtuma/Järjestäjä	Osallistujia	Kesto
10.3.	Sateenkaariperheet	Tampere	AMK/seksuaaliter.	25	2
11.3.	Monimuotoiset perheet ja seksuaaliterveyspalvelut	Helsinki	Seksuaalisuusmessut	80	2
	Sateenkaariperheiden kohtaaminen	Jyväskylä	AMK/Kätilöopisk.	20	2
4.5.	Perhetyön kehittämiskoulutus / sateenkaariperheet	Järvenpää	Seurakuntaopisto	20	4
14.6.	Moninaiset perheet lastensuojelussa	Mikkeli	LSKL	220	1
14.6.	Sateenkaariperheet lastensuojelussa	Mikkeli	LSKL	30	2
13.7.	International Panel, Nelfa	Florida	Family Equality Coun.	60	2
8.9.	Naisparin vanhemmuuden ja parisuhteen tukeminen	Helsinki	Naistentaudit ja seksuaalisuus 2011	90	1
29.9.	Tukea sateenkaariperheiden vanhemmuuteen	Salo	Turun AMK	70	2
1.10.	Sateenkaariperheet ja laki	Helsinki	Seta, kouluttajien jatkokoulutus	20	1
7.10.	Familias no plural	Lissabon	Ilga Portugal	140	1
12.10.	Perheiden moninaisuus -	Hyvinkää	Hyvinkään	110	3

	sateenkaariperheet		perheneuvola		
	Sateenkaariperheiden kohtaaminen	Jyväskylä	AMK - Kättilöopisk.	20	2
3.11.	Seksuaalisen suuntautumisen ja sukupuolisuuden moninaisuuden huomioiminen työssään	Rovaniemi	Äitiyshuollon koulutuspäivät	80	2
17.11.	Sateenkaariperheiden haasteet	Tampere	Treseta	15	1
18.11.	Perheiden moninaisuus	Lappeenranta	Etelä-Karjalan kesäyliopisto	5	7
	YHTEENSÄ		17 koulutusta	1005	35

Yhdistys tukee sateenkaariperheitä koskevaa tutkimus- ja kehittämistoimintaa laajalla opinnäytetöiden neuvontatoiminnalla, konsultoimalla tutkimushankkeita, listaamalla nettisivuilla tutkimustarpeita ja etsimällä vapaaehtoisia tutkimukseen osallistujia. Vuoden 2011 aikana yhdistyksen aktiivit neuvoivat noin 25 opinnäytetyöntekijää. Opinnäytetyöntekijät perehtyivät sateenkaariperheteemoihin ja toimivat omissa opiskeluryhmissään sateenkaariperhetietouden asiantuntijoina ja kouluttajina.

Lokakuussa yhdistys osallistui Varhaiskasvatusmessuille omalla esittelypisteellä ja luennolla yhdessä Monimuotoiset perheet -verkoston kanssa. Yhdistys oli mukana myös Tampereen ChillHouse-tapahtumassa Elävässä kirjastossa 2.-4.3.2011.

7. Neuvontatoiminta

Lainsäädännössä on viime vuosina tapahtunut monia edistysaskeleita, joiden myötä perheet ovat saaneet pääsyn ennen tavoittamattomissa oleviin etuuksiin ja juridisiin suhteisiin. Uuden lainsäädännön soveltaminen käytäntöön on kuitenkin osoittautunut monessa tilanteessa hyvin hankalaksi. Soveltamisongelmiin liittyviä kyselyitä vastaanotetaan yhdistyksessä koko ajan enemmän.

Yhdistyksen neuvoa haetaan puhelimitse, sähköpostitse, kirjeitse, internetin keskustelufoorumilla ja tilaisuuksissa. Neuvontatehtävää toteuttavat ennen kaikkea hallituksen puheenjohtaja ja jäsenet. Lisäksi paikallistapaamisten vetäjien merkitys on korvaamaton. Neuvoa hakevat perheiden lisäksi opiskelijat, ammattilaiset ja toimittajat.

Koska yhdistyksen toiminta on perustunut täysin vapaaehtoistyölle, yhteydenotoista on hankalaa pitää kirjaa. Yhteydenotot tulevat myös niin monille ja niin montaa eri reittiä, että yhteydenottojen määrän raportoinnissa on nojattava valistuneisiin arvioihin. Seuraavassa taulukossa on kerätty yhteen eri toimijoiden arviot omista neuvontaan liittyvistä yhteydenotoista.

Neuvonnan tyyppi	Arvio (sulkeissa vuosi 2010)
Etuutta koskeva neuvonta	70 (70)
Lakineuvonta	90 (70)
Elämäntilanteeseen liittyvä neuvonta	150 (200)
Yhdistyksen toimintaan liittyvä neuvonta	250 (200)
Opinnäytetyöntekijän neuvonta	25 (40)
Toimittajan neuvonta/avustaminen	30 (40)
YHTEENSÄ	615 (620)

8. Vertais- ja tukitoiminta

Yhdistyksen keskeisiä vertaistoiminnan muotoja olivat leiritoiminta, internetin keskustelufoorumi ja erilaiset vertaistapaamiset. Tapaamistoimintaa järjestettiin seitsemällä paikkakunnalla. Paikallisten yleisten tapaamisten lisäksi järjestettiin erityisryhmien tapaamisia ja lukuisia vapaa-ajan toiminnan yksittäisiä tapaamisia. Isäryhmä kokoontui vuoden aikana kaksi kertaa Helsingissä. Avioliitossa naisen kanssa olleiden miesten suljettu keskusteluryhmä jatkoi toimintaansa vuonna 2011. Miesten ryhmien yhteiselle sähköpostilistalle kuului 25 miestä.

Jäsenet ja muut perheet

Sateenkaariperheet ry:n jäsenmäärä oli vuoden lopussa 407 jäsentä (vuoden 2010 lopussa 374). Toimintansa kautta yhdistys tavoitti satoja henkilöitä, jotka eivät ole yhdistyksen jäseniä. Suurin osa yhdistyksen tilaisuuksiin osallistuneista perheistä ei ole yhdistyksen jäseniä. Yhdistyksen keskustelufoorumille oli vuoden loppuun mennessä kirjautunut yli tuhat henkeä.

Suurin osa jäsenistöstä ja palveluita käyttävistä muista vanhemmista ja vanhemmuutta suunnittelevista henkilöistä oli naisia. Miehiä tavoitettiin erityisesti miehille kohdennetulla toiminnalla ja erityisen vahvasti neuvontapalveluiden kautta. Jäsenistössä painottuvat myös pienten lasten perheet ja perheet, joiden lapset eivät ole syntyneet heterosuhteessa.

Paikalliset perhetapaamiset ja tapahtumat

Paikallistapaamisissa ja muissa paikallisissa tapahtumissa kävi vuonna 2011 reilun kymmeneksen vähemmän osallistujia kuin edellisenä vuonna. Joillakin paikkakunnilla vetäjävaihdokset vaikuttavat osallistujamäärien notkahtamiseen. Vuonna 2012 tapaamiset aloitetaan kahdella uudella paikkakunnalla. Lisäksi järjestetään ensimmäistä kertaa paikallisvastaavien ensimmäinen yhteinen kehittämispäivä.

	Osallistumisten määrä paikallistapaamisissa (sulkeissa vuosi 2010)
Helsinki	400 (500)
Turku	250 (200)
Oulu	120 (150)
Kuopio	0 (40)
Jyväskylä	200 (200)
Tampere	150 (200)
Rovaniemi	60 (60)
YHTEENSÄ	1180 (1350)

Pääkaupunkiseudun tapaamisia järjestettiin kerran kuukaudessa Kalliossa leikkipuisto Linjassa (syksy). Tapaamisissa kävi keskimäärin 30 henkilöä tilaisuutta kohden. Pride-viikon yhteydessä järjestettiin avoin perhetapaaminen, jossa kävi 50 henkilöä. Lokakuussa järjestettiin retki Huimalaan. Isäryhmä tapasi kaksi kertaa. ”Kuinka lapsia tehdään”- keskustelutilaisuudet perhettä suunnitteleville järjestettiin 13.2. ja 1.7.

Turussa oli 8 tavallista kuukausitapaamista Seikkailutalossa sekä elokuussa Pridien alla käynti Leaf Arenan Mehukatti Lastenmaailmassa. Perheitä osallistui myös Turun ja Helsingin prideille. Lisäksi helmikuussa järjestettiin varainkeruukuukausi, johon kuului kaksi tuotteiden valmistuspäivää ja kaksi myyntipäivää: Turun seudun Setan ja Mummolaakson bileissä.

Oulussa tavattiin kesää lukuun ottamatta kerran kuukaudessa Avoimella päiväkodilla. Tapaamisissa on käynyt kerralla keskimäärin 12 henkilöä. Osassa tapaamisista on ollut jokin teema. Esimerkiksi syksyllä käytiin luontoretellä ja talvella laskemassa mäkeä.

Kuopiossa ei ollut vuoden 2011 aikana lainkaan tapaamisia. Kuopiossa on paljon aktiivisia perheitä, jotka osallistuvat esimerkiksi leireille. Tapaamisten hoitovastuuseen ei ole löytynyt tekijää.

Jyväskylässä oli tapaamisia kerran kuukaudessa. Tapaamiset pidettiin Keljon kirkon kerhotiloissa. Kussakin tapaamisessa on käynyt keskimäärin 10 henkilöä. Tapaamiset olivat vapaamuotoisia keskustelun ja lasten leikin merkeissä. Koska tapaamiset eivät tuntuneet vetävän kovin paljoa väkeä, alettiin järjestää sateenkaariperheiden sählykerhoa, johon ovatkin osallistuneet monet perheet, jotka eivät käy vapaamuotoisissa tapaamisissa.

Tampereella tavattiin säännöllisesti kerran kuussa pääosin Napapiirin tiloissa ja kesällä oli puistotapaamisia Sorsapuistossa ja Pyynikillä. Tapaamisissa on ollut keskimäärin 15 henkilöä. Kävijöitä tapaamisissa oli vähemmän kuin edellisellä vuonna.

Rovaniemellä ei järjestetty vuonna 2011 erillisiä tapahtumia sateenkaariperheille vaan perheiden kanssa tavattiin Rovaniemen Setan kanssa yhteisesti järjestetyissä tapahtumissa. Osanottajia oli muutamista perheistä.

Leiritoiminta

Toimintaa koordinoi kunkin leirin osalta leirityöryhmä, jonka yhdistyksen hallitus nimesi alkuvuodesta. Parisuhdeleirille nimettiin erillinen työryhmä. Leirien aikana työstä vastasivat leirityöryhmän lisäksi myös tuntipalkkaiset leiriohjaajat, lastenhoitajat ja luennoitsijat. Kunkin leirin budjetti hyväksyttiin hallituksessa ennen ilmoittautumisten avaamista. Leirien suunnittelun ja talouden toteutumista seurattiin jokaisessa hallituksen kokouksessa. Kunkin leirin osallistujilta kerättiin kirjallinen palaute, joka käsiteltiin hallituksessa.

Talven perheleiri

Talven 2011 perheleiri järjestettiin Hollolassa Hämeenkosken kappeliseurakunnan leirimajalla 4.-6.2.2011. Leirille osallistui 41 henkilöä eri puolilta Suomea. Tarjolla oli perheen yhteistä ohjelmaa, lapsille suunnattua puuhaa sekä ammattilaisen vetämää aikuisten omaa ohjelmaa ja aikuisten omaa iltaohjelmaa. Aikuisten ohjelmasta vastasi kouluttaja Katriina Aamunkajo. Leirin yhteydessä järjestettiin myös yhdistyksen sääntömääräinen vuosikokous.

Koululaisten leiri

Sateenkaariperheissä eläville peruskouluikäisille lapsille ja nuorille ei järjestetty omaa koululaisleiriä vuonna 2011, koska suunniteltu leiri jouduttiin peruuttamaan vähäisen osallistujamäärän vuoksi. Kesän perheleirin yhteyteen järjestettiin edellisvuoden tapaan, mutta aiempaa laajempaa, koululaisille oma rinnakkaisleiri, ja tämä järjestely sai sekä vanhemmilta että lapsilta erittäin hyvää palautetta. Koululaisten leirille osallistui 20 nuorta ja heitä ohjasi oma ohjaaja koko leirin ajan.

Kesän perheleiri

Kesän perheleiri järjestettiin Lohjalla Kanneljärven opistolla 27.–30.7.2011. Leiri oli suurin tähänastisista: leirille osallistui yhteensä 146 henkilöä, joista noin puolet lapsia. Leirillä oli aiempaan tapaan ohjelmaa sekä perheille yhdessä että lapsille ja aikuisille erikseen. Leirin aikana aikuisille oli kolme muutaman tunnin mittaista ohjelmaosuutta. Aikuisten ohjelmasta vastasi seksuaalipedagogi Juha Kilpiä, ja ohjelma käsitteli ihmissuhteita ja vanhemmuutta.

Aikuisten ohjelman ajaksi alle kouluikäisille lapsille oli järjestetty omaa ohjelmaa vapaaehtoisten lastenvahtien kanssa. Lapset jakaantuivat ikäryhmiensä mukaisesti hoitoryhmiin, ja kiinnostavaa tekemistä riitti joka hoitokerralle: lastenvahdit olivat valmistautuneet tehtävänsä erittäin hyvin. Myös iltaisin lasten nukahdettua lastenvahdit ryhtyivät työhön ja valvoivat lasten unta, jotta aikuiset saivat osallistua heille suunnattuun iltaohjelmaan.

Leirityöryhmän erityisinä tavoitteina kesän 2011 perheleirille olivat laadukkaan ohjelman järjestäminen erityisesti kouluikäisille lapsille sekä vapaaehtoisten lastenvahtien työn hyvä koordinoiminen. Näissä tavoitteissa onnistuttiin hienosti.

Parisuhdeleiri

Yhdistys järjesti kaikkiaan ensimmäisen sateenkaariperheille osoitetun parisuhdeleirin 4.-6.11. Råfsön leirikeskuksessa Kirkkonummella. Parisuhdeleirille osallistui 11 pariskuntaa eri puolilta Suomea. Leirin ohjelmasta vastasi erityisen kokenut ja ammattitaitoinen ohjaaja (Liisa Tuovinen), jolla on vuosikymmenien kokemus parisuhdetapahtumista. Leirillä oli kaksi päätavoitetta. Ensinnäkin, tavoitteena oli antaa rauhoitettu aika olla oman kumppaninsa kanssa ja saada selkeä kosketus oman parisuhteensa vahvuuksiin. Toiseksi, tavoitteena oli tiedostaa yhdessä molempien toiveet ja tavoitteet sekä keinot niiden saavuttamiseksi. Osallistujilta kerättiin leirin lopuksi palautteet, joiden mukaan tämänkaltaisen leiritoiminta on erittäin tervetullutta. Osallistujat kokivat, että niin leirin ohjelma kuin myös leiri kokonaisuudessaan oli erittäin tarpeellinen ja voimaannuttava tulevaa arkea ajatellen. Kaikkiaan palaute oli erittäin positiivista ja jokaisessa toivottiin lisää sateenkaariperheille osoitettuja parisuhdeleirejä.

Muut tapahtumat

Sateenkaariperheet ry järjesti tapahtumia ennätysellisen monessa Pride-tapahtumassa kesän aikana. Perheille oli toimintaa Helsingin, Turun, Tampereen ja Jyväskylän tapahtumissa. Kaikissa tapahtumissa osallistuttiin kulkueeseen ja puistojuhlaan piknikin merkeissä. Lisäksi Helsingin tapahtuman yhteydessä järjestettiin sateenkaariperheiden miesten oma tapaaminen, leikkipuistotreffit ja "Kuinka lapsia tehdään" -tapahtuma.

Perhenetti

Perhenetti-hanke on Väestöliiton ja kuuden kumppanuusjärjestön yhteinen hanke. Sateenkaariperheet on yksi kumppanuusjärjestöistä. Hanke sai Raha-automaattiyhdistykseltä rahoituksen vuosille 2011-2014. Yhdistyksen osuus rahoituksesta ajoittuu vuosille 2012-2014. Vuoden 2011 aikana Väestöliitto rekrytoi kaksi projektityöntekijää ja hanketta päästiin käynnistämään. Koordinaatioryhmä, johon kuuluu edustajat kaikista kumppanuusjärjestöistä, kokoontui toimintavuoden aikana kuusi kertaa. Lisäksi loppuvuodesta järjestettiin nettivertaisohjaajakoulutuksen infotilaisuus ja ensimmäinen koulutuspäivä. Ensimmäiseen koulutusjaksoon osallistui kolme yhdistyksen vapaaehtoista.

Sateenkaariperheiden perhevalmennus

Sateenkaariperheiden perhevalmennuksen pilotointiin Helsingissä haettiin ja saatiin avustusta Helsingin kaupungin sosiaalilautakunnalta. Syksyn 2011 aikana työstettiin perhevalmennuksen ohjelma ja sisällöt. Tätä tarkoitusta varten kuultiin jäseniä kyselyllä ja joulukuussa järjestetyssä infotilaisuudessa. Saadun palautteen ja toiveiden pohjalta rakennettiin seitsemän luennon sarja, joka toteutetaan ensimmäisen kerran vuoden 2012 helmikuusta alkaen. Tarkoituksena on koostaa tietoaaineksesta materiaalipaketti, jonka tuella valmennusta on helppoa järjestää muuallakin Suomessa.

9. Viestintä

Vuonna 2010 yhdistys avasi oman Facebook-sivustonsa. Vuoden 2011 aikana tiedottaminen Facebookin kautta on vakiintunut ja sivustolla on julkaistu vuoden 2011 aikana 81 päivitystä, jotka sisälsivät uutisia ja ajankohtaisia tapahtumia. Sivustolla oli 453 tykkääjää. Yhdistyksen uutiskirjettä julkaistiin kahdeksan kertaa vuoden aikana. Kaikki tiedotus hoidettiin myös yhdistyksen oman verkkokeskustelufoorumin kautta. Foorumille on rekisteröitynyt yli tuhat käyttäjää.

Sateenkaariperheet ry hyväksyi vuoden 2010 vuosikokouksessa poliittiset tavoitteet vuosille 2010–2015. Yhdistyksen ulkoinen viestintä pyrki ennen kaikkea viemään näitä tavoitteita poliittisten toimijoiden ja palveluntarjoajien tietoon eri tavoin. Luvussa kaksi on listattu vuoden aikana lähteneet tiedotteet.

Yhdistys välittää tietoa lapsiperheiden moninaisuudesta sekä omasta toiminnastaan myös jakamalla esitteitään, tekemällä koulutusikäntejä sekä osallistumalla erilaisiin seminaareihin ja tapahtumiin. Yksi merkittävä viestinnän muoto on toimittajien kanssa tehtävä yhteistyö. Yhdistyksen toimijoihin otti vuoden aikana yhteyttä arviolta 30 toimittajaa. Osa toimittajista halusi tehdä haastattelun yhdistyksen edustajan kanssa, mutta suurin osa halusi ehdotuksia näkökulmasta, tietoja kirjoittamansa artikkelin pohjaksi tai haastateltavia perheitä.

10. Talous

Vuoden 2011 aikana jatkettiin yhdistyksen taloudellisten resurssien järjestelmällistä kasvattamista. Yhdistyksen toiminta on ollut jo vuosia hyvin laajaa ja laadukasta. Taloudellisten edellytysten kehittyminen on laahannut jäljessä. Varsinaisen toiminnan kulujen määrä kasvoi vuoden 2009 reilusta 10 000 eurosta vuoden 2010 yli 24 000 euron kautta vuoden 2011 noin 36 000 euroon. Vuoden 2012 budjetti on jo 144 000 euroa. Toimintavuoden aikana haettiin ja saatiin uusia avustuksia Ulkoasiainministeriön Ihmisoikeusyksiköstä, Raha-automaattiyhdistykseltä ja Helsingin Kaupungin sosiaalilautakunnalta. Joulukuussa täyttyi unelma RAYn kunnollisesta avustuksesta kun yhdistyksen toiminnalle myönnettiin 100 000 euron kohdennettu avustus vuoden 2012 alusta lukien. Haettua yleisavustusta ei vielä myönnetty.

Jäsenmaksukertymä kasvoi viidenneksen, mutta muu oma varainhankinta ennen kaikkea itse askarrelluilla tuotteilla jäi hiukan edellisestä huippuvuodesta. Varainhankinnan kehittämiseksi yhdistys avasi nettikaupan yhdistyksen sivuilla marraskuussa 2010. Nettikaupan lisäksi tuotteita myytiin vuonna 2011 Helsingin Pride-

tapahtumassa sekä eri kaupunkien tapaamisissa. Varainhankinnan askartelutalkoita järjestettiin Turussa helmikuussa järjestetyn varainkeruukuukauden aikana.

Keräystuloja ei vuonna 2011 kertynyt. Setan kautta saatu avustus pysyi edelleen nimellisenä. KSL-tuotot pysyivät samoina, koska ne liittyvät toistuihin tapahtumiin. Toiminnan tuotot pysyivät korkealla ja koostuvat yksinomaan leirimaksuista. Osa vuoden 2011 avustuksista varattiin käytettäväksi vuonna 2012, jolloin toimiston perustamisen takia tulee erityisen paljon kuluja. Tilikauden ylijäämä oli 3989,81 euroa ja yhdistyksen oma pääoma 5747,72 euroa.

11. Hallinto

Yhdistyksen sääntömääräinen vuosikokous järjestettiin talvileirin yhteydessä 5.2.2011 Hollolassa. Vuoden 2011 hallitus valittiin varsinaisessa vuosikokouksessa. Hallitukseen valittiin puheenjohtaja, kuusi varsinaista jäsentä ja kaksi varajäsentä. Hallitus järjestäytyi ensimmäisessä kokouksessaan 19.2. ja asetti vastualueet kullekin hallituksen jäsenelle seuraavasti:

Juha Jämsä	Puheenjohtaja
Maarit Nissilä	Varapuheenjohtaja, varainhankintavastaava
Emmi Pihlajaniemi	Sihteeri, leirivastaava
Joanna Marjanen	Taloudenhoitaja
Sini Huttunen	Jäsenvastaava
Sari Miettinen	Opinnäytetyövastaava
Tanja Rintala	Toimituskunnan kokoonkutsuja
Kaisa Niittynen	Varajäsen, paikallistapaamisvastaava
Minna Karinkanta	Varajäsen, leirivastaava

Hallitus kokoontui kauden aikana kahdeksan kertaa, joista yhden kerran vuoden 2012 puolella ennen vuoden 2012 vuosikokousta 11.2.2012. Hallitus kokoontui Helsingissä (7 kertaa) ja Tampereella (kerran).

Vuoden 2011 aikana yhdistyksen hallintoa kehitettiin monin tavoin, jotta yhdistyksellä olisi valmiudet työnantajuteen ja nykyistä suurempaan budjettiin kun yhdistykselle myönnetään suurempi RAYn yleisavustus. Vuonna 2011 kirjanpito hoidettiin uutta taloushallinnon ohjelmaa, uutta tilikarttaa ja kustannuspaikkajakoa käyttäen. Vuonna 2012 osa taloushallinnosta ostetaan yhdistyksen ulkopuolelta.